

Lääkehoidon moniammatillinen arviointi

Tietopaketti sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisille

Mitä moniammatillisella lääkehoidon arvioinnilla tarkoitetaan?

Lääkehoidon kokonaisuuden hallinta ja tarvittaessa arvioinnit ovat perusta järkevän lääkehoidon toteutumisessa. Arviointia voidaan suorittaa eri tasoilla joko yhden tai useamman terveydenhuollon ammattilaisen kanssa.

On olemassa erilaisia järkevää lääkehoitoa varmistavia käytäntöjä:

- Lääkityslistan ajantasaisuuden tarkistus
- Lääkityksen tarkistus
- Lääkehoidon arviointi
- Lääkehoidon kokonaisarviointi

Lääkityslistan ajantasaisuuden tarkistuksen ja lääkityksen tarkistuksen voi tehdä terveydenhuollon ammattilainen yksin tai yhdessä muiden ammattilaisten kanssa. Lääkityslistan ajantasaisuuden tarkistuksessa tarkistetaan, vastaako potilaan todellisuudessa käyttämät lääkkeet lääkityslistalle kirjattuja tietoja. Lääkityksen tarkistuksessa puolestaan tarkistetaan vastaavatko lääkkeiden annostukset ja antoajankohdat hyväksytyä hoitokäytäntöä, sekä selvitetään lääkkeiden mahdolliset päällekkäisyydet ja yhteensopimattomuudet.

Tässä tietopaketissa keskitytään sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten yhteistyönä toteuttamaan lääkehoidon arviointiin ja lääkehoidon kokonaisarviointiin (jatkossa moniammatillinen lääkehoidon arviointi). *Lääkehoidon arvioinnissa* tehdään potilaan lääkehoidon tarpeen ja tarkoituksenmukaisuuden arviointi. *Lääkehoidon kokonaisarviointi* sisältää tämän lisäksi potilaan lääkehoidon toteuttamisen ja hoitoon sitouttamisen arvioinnin. Olennaista on harkita arvioinnin tarve, taso ja laajuus potilaan tarvetta vastaavaksi. Lääkäri vastaa aina tarvittavista lääkitysmuutoksista ja lääkehoidon kokonaisuudesta.

Miksi moniammatillisia lääkehoidon arviointeja tarvitaan?

Kansallisesti on tunnustettu, että lääkehoidon kokonaisuuden hallinnassa on usein puutteita. Tämä tarkoittaa sitä, että lääkärillä ei välttämättä ole tiedossaan potilaan kokonaislääkitystä, kun hän määrää uutta lääkettä. Usein lääkkeitä määrätään yhteen sairauteen tai oireeseen kerrallaan, eikä lääkehoidon kokonaisuudesta välttämättä ole suunnitelmaa tai selkeää vastuunjakoja siitä, kuka vastaa potilaan kokonaislääkityksestä. Moniammatillisen lääkehoidon arvioinnin avulla arvioidaan eri ammattilaisten osaamista ja asiantuntijuutta hyödyntäen potilaan lääkehoidon kokonaisuus ja laaditaan suunnitelma lääkehoidon onnistumisen tukemiseksi jatkossa. Potilaan lääkehoidon kokonaistilanne on helpompi hahmottaa ja lääkärin on helpompi tehdä lääkehoitoa koskevia päätöksiä.

Varsinkin monisairailla ja -lääkityillä voi olla monenlaisia lääkehoidon toteutuksen ongelmia, joita pystytään tunnistamaan ja ratkaisemaan lääkehoidon arviointien avulla. Ongelmia voivat aiheuttaa esimerkiksi:

- lääkkeiden haitta- ja yhteisvaikutukset
- tilapäiseen käyttöön tarkoitettujen lääkkeiden jääminen säännölliseen käyttöön
- päällekkäislääkitykset
- lääkkeen liian tiheä tai harva annostelu
- huono hoitoon sitoutuminen

Moniammatillisten lääkehoidon arviointien toteutus

Moniammatillinen lääkehoidon arviointi soveltuu hyvin esimerkiksi kotihoitoon ja palveluasumisen yksiköihin. On tärkeää oppia tunnistamaan ne potilaat, jotka hyötyvät lääkehoidon arvioinneista. Tällaisia voivat olla esimerkiksi iäkkäät tai monilääkityt potilaat, joilla on havaittu ongelmia lääkehoidon toteuttamisessa. Käytännöt kannattaa sopia paikallisesti toimijoiden kesken, jotta lääkehoidon arviointiprosesseista saadaan sujuvia ja jokaiselta ammattilaiselta saadaan se osaaminen ja asiantuntemus, mitä kulloinkin tarvitaan.

Olennaista lääkehoidon arvioinneissa on kuulla potilaan kokemuksia lääkehoidon onnistumisesta ja ottaa ne huomioon moniammatillista lääkehoidon arviointia tehdessä. Moniammatilliseen tiimiin kuuluvat tyypillisesti ainakin lääkäri, sairaanhoitaja ja farmasian ammattilainen. Tarvittaessa mukaan kutsutaan asiakkaan hoitoon osallistuvia sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisia (esim. lähihoitaja) sekä asiakas ja hänen läheisensä.

Moniammatillisia lääkehoidon arviointeja voi toteuttaa eri tavoin. Asiakkaan terveydentilasta, toimintakyvystä ja lääkehoidosta kerätään tietoa sekä potilastietojärjestelmistä että haastatteleamalla asiakasta. Eri ammattilaiset voivat arvioida lääkehoidon toteutusta erikseen ja kirjata huomionsa esimerkiksi erilliseen raporttiin tai potilastietojärjestelmään. On myös mahdollista kokoontua tiiminä keskustelemaan potilaiden lääkehoidosta ja kirjata kaikkien ammattilaisten havainnot samalla kertaa. Tällöin lääkäri saa yhdellä tapaamisella kaiken tarvittavan tiedon käyttöönsä. Keskustelun tai raportin perusteella lääkäri tekee päätökset hoitoon tehtävistä muutoksista. Muutokset kirjataan hoitosuunnitelmaan ja niiden toteutuksesta ja seurannasta sovitaan.

Mitä tietopaketti sisältää?

Tietopaketin tarkoituksena on kuvata, miten moniammatillisia lääkehoidon arviointeja voidaan toteuttaa käytännössä. Materiaali sopii sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisille.

Tämä tietopaketti sisältää:

- Video moniammatillisesta yhteistyöstä ja lääkehoitojen arvioinneista (kesto 3 minuuttia 29 sekuntia)

- Infograafi moniammatillisen lääkehoidon arvioinnin toteutuksesta kotihoidossa (pdf)
- Lääkehoidon arviointien määritelmät (pdf)
- Linkki Fimean koordinoiman moniammatillisen verkoston raporttiin
Moniammatillisuus ikäihmisten lääkkeiden järkevän käytön edistämässä -
Kansallinen selvitys ja suositukset. (Fimea kehittää, arvioi ja informoi -julkaisusarja
8/2016)
- Linkki artikkeliin, jossa kuvataan, millaista osaamista tarvitaan eri tasoihin
lääkehoidon arviointeihin. (Dosis farmaseuttinen aikakauskirja 3/2017)
- Järkeä lääkehoitoon -palstan artikkeleita (Sic! -lehti)

Mistä tietopaketit löytyvät?

Lääkehoidon tietopaketit löytyvät [Fimean verkkosivuilta](#):

https://www.fimea.fi/kehittaminen_ja_hta/jarkeva-laakehoito/laakehoidon-tietopaketit